

УДК 658.265

Людмила Малюта

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В СВІТЛІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНІЦІАТИВ

(Дослідження досвіду та акцент на відносинах з Польщею)

Ljudmila Maliuta

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

SUPPORT ECONOMIC SECURITY AND DEVELOPMENT OF REGIONS IN THE LIGHT OF EUROPEAN INITIATIVES

(Research expertise and emphasis on relations with Poland)

На сучасному етапі розвитку країни постає проблема забезпечення економічної безпеки держави, регіонів, окремих суб'єктів господарювання. Зазначені напрями здійснити неможливо без актуальних на сьогодні реформ щодо вдосконалення системи місцевого самоврядування та впровадження сучасних підходів до регіонального розвитку, у тому числі і в систему житлово-комунального господарства. В світлі європейських ініціатив дана нагальна проблема є надзвичайно актуальною, про що свідчать численні дослідження, публікації, політичні виступи та звернення. Використовуючи зарубіжний досвід у даному питанні та враховуючи особливості соціально-економічного розвитку України, формування нової регіональної політики щодо розвитку житлово-комунального господарства (ЖКГ), повинно забезпечити високий рівень консолідації суспільства та гарантувати високий рівень економічної безпеки сучасних суб'єктів господарювання в цій сфері.

Розуміння принципів, функцій, основних аспектів формування ефективної регіональної політики щодо розвитку ЖКГ є особливо важливим у напрямі забезпечення економічної безпеки. Тому сьогодні це питання досліджує багато вчених, зокрема: Б. Андрушків, В. Бабаєв, М. Долішній, З. Варналій, О. Василенко, С. Максименко, А. Мокій, О. Пасічник, В. Новицький та ін. У своїх працях науковці намагаються, перш за все, розглянути категорійний апарат і на основі досвіду країн визначити основні проблеми, що виникають на шляху до євроінтеграції, надати рекомендації щодо оптимального здійснення державної регіональної політики України.

Проведені дослідження по даній проблематиці показали, що у класифікаційній схемі країн – членів ЄС, що запропонована професором Дослідного центру європейської політики Стратклайдського університету Д. Юїллом, враховано основні цілі та завдання регіональної політики, інструменти та механізми її впровадження, інституційну спроможність системи управління територіальним розвитком. Відповідно до цього країни Єврозони об'єднані у наступні групи:

–перша група: Австрія, Велика Британія, Данія, країни Бенілюксу, Франція. Основні зусилля регіонального розвитку в цих країнах зазвичай спрямовані на вирішення проблем зайнятості, а також структурну перебудову галузей економіки, подолання наслідків урбанізації, захист навколишнього середовища;

–друга група: Італія й Німеччина – країни, в яких існують серйозні внутрішні диспропорції в розвитку окремих регіонів та значних частин території держави;

–третя група: Скандинавські країни, де основні завдання у сфері територіального розвитку держави пов'язані з вирішенням проблем географічно й економічно віддалених районів;

–четверта група: Греція, Ірландія, Іспанія й Португалія;

–п'ята група: країни, що приєдналися до ЄС у 2004 р. [1].

Досвід останньої групи, у склад якої ввійшла Польща, яка нещодавно пройшла численні реформи в регіональній політиці, зокрема й у сфері житлово-комунального

господарства, є найбільш актуальним для України, особливо для її Західних областей, які територіально межують з нею та активізували співпрацю у різних напрямках та галузях економіки.

Як відомо, Польща – держава у Центральній Європі, унітарна парламентська республіка. Зупинимось коротенько на її адміністративно-територіальному устрою.

Польща має в своєму складі 16 воєводств. Воєводства, в свою чергу, поділяються на 308 повітів, які включають 2489 гмін, у т.ч. 65 міст, що мають статус міських повітів. Містом на правах повіту є місто, в якому проживають понад 100 тис. жителів, а також місто, яке з 31.12.1998 р. припинило бути центром воєводства. Такий розподіл відбувся завдяки адміністративно-територіальній реформі, яка мала на меті децентралізацію й демократизацію місцевого управління. Це здійснювалося шляхом обмеження на рівні воєводств функцій державної адміністрації, яка діяла поряд з адміністрацією самоврядування воєводства, та запровадження адміністрації самоврядування на всіх трьох рівнях територіального поділу: гміни, повіту й воєводства. Отже, було запроваджено трирівневий територіальний поділ.

Розмір повіту обирають так, щоб уся діяльність його адміністрації могла перебувати під безпосереднім контролем виборців. Начальником ради управління є староста.

Воєводство є найбільшою одиницею територіального самоврядування та регіональною самоврядною спільнотою, яку на підставі закону утворюють мешканці воєводства. Воєвода є представником уряду у воєводстві. На нього покладено чотири основні функції:

- 1) політико-представницька (представник уряду в регіоні);
- 2) нагляд над територіальним управлінням у воєводстві;
- 3) забезпечення громадського правопорядку та колективної безпеки;
- 4) контроль за використанням державної власності.

Базовою ланкою місцевого самоврядування є гміна. У 1990 р. в Польщі було відроджено гмінне самоврядування та відновлено його самостійність. Гміною в Польщі може бути саме місто або місто й декілька сіл. Деякі гміни можуть виконувати завдання повіту, тоді їх називають містами на правах повіту. У гмінах усі органи влади обирають мешканці: законодавча влада – рада, виконавча – вїт, бурмістр або президент міста. До сфери компетенції гміни належать усі публічні справи місцевого значення, які не входять до компетенції інших суб'єктів, тобто одиниць місцевого самоврядування [2].

Розглянемо особливості фінансування гмін. Гміна самостійно фінансує видатки на утримання територій, комунальне обслуговування, охорону здоров'я тощо. Вона має закріплені джерела доходів у вигляді окремих податків. Бюджет гміни отримує субвенції на освіту, бюджетне вирівнювання та компенсацію витрат і цільову дотацію з державного бюджету на делеговані державою повноваження. Значну частину в доходах гмін становлять власні доходи.

Розглядаючи житлово-комунальну компоненту в контексті забезпечення економічної безпеки, слід відмітити, що на сьогодні наша держава і окремі територіальні одиниці мають значні труднощі в побудові ефективного механізму забезпечення розвитку даної сфери та її фінансування. Як свідчать дані [3], в Україні рівень бюджетної забезпеченості на утримання й розвиток місцевої інфраструктури та ЖКГ є найнижчим серед країн Європи – 448 грн. на особу.

З огляду на зазначені вище факти, використання досвіду Польщі в даному руслі буде настановчим та корисним для наслідування в контексті євроінтеграційних процесів.

Література:

1. Бабаєв В.М. Сучасні політичні практики країн Європи: досвід до формування регіональної політики України : [Електронний ресурс] / В.М. Бабаєв. – Режим доступу: <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-1/doc/5/01.pdf>.
2. Фролов О. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Польщі [Електронний ресурс] / О. Фролов. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2649>.
3. Напрями реалізації політики децентралізації в умовах розширення прав місцевих органів влади і забезпечення їх фінансової та бюджетної самостійності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/politika_desentralizacii-b1814.pdf.